

A photograph of a dense forest with tall, thin trees and a person walking in the distance. The scene is captured in a monochromatic green color scheme. The trees are tall and slender, with their trunks extending vertically across the frame. The foliage is thick, creating a canopy that filters the light. In the lower center, a small figure of a person is walking away from the viewer along a path. The overall atmosphere is serene and natural.

GREENWOODOCI

**MICHAEL
CHRISTIE**

MICHAEL CHRISTIE
GREENWOODOVCI

Z angličtiny preložila
DARINA ZAICOVÁ

slovar

Copyright © 2019 by Michael Christie

First published by Hogarth an imprint of Penguin Random House LLC.

Translation rights arranged by AJA Anna Jarota Agency and The Clegg Agency, Inc., USA

All rights reserved.

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2022

Translation © Darina Zaicová 2022

Book design by Jennifer Griffiths

Tree illustration: public domain by <https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/RP-P-1904-2091>

Interstitial art (cross section of tree rings) © Josef Mohyla/E+/Getty Images

CC by <https://www.flickr.com/photos/biodivlibrary/10460597646/>

CC by <https://www.welcomecollection.org/works/c3g45u3g?query=veins>

CC by <https://www.flickr.com/photos/biodivlibrary/7064353165/>

CC by <https://www.flickr.com/photos/biodivlibrary/10460610126/>

Cover design by Emma Dolan

Cover images: sequoia © Andrei Stanescu; woman © Monkeybusinessimages

(both Getty Images)

ISBN 978-80-556-5039-5

Tento projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Preklad tejto knihy z verejných zdrojov formou štipendia podporil

Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Mojej rodine

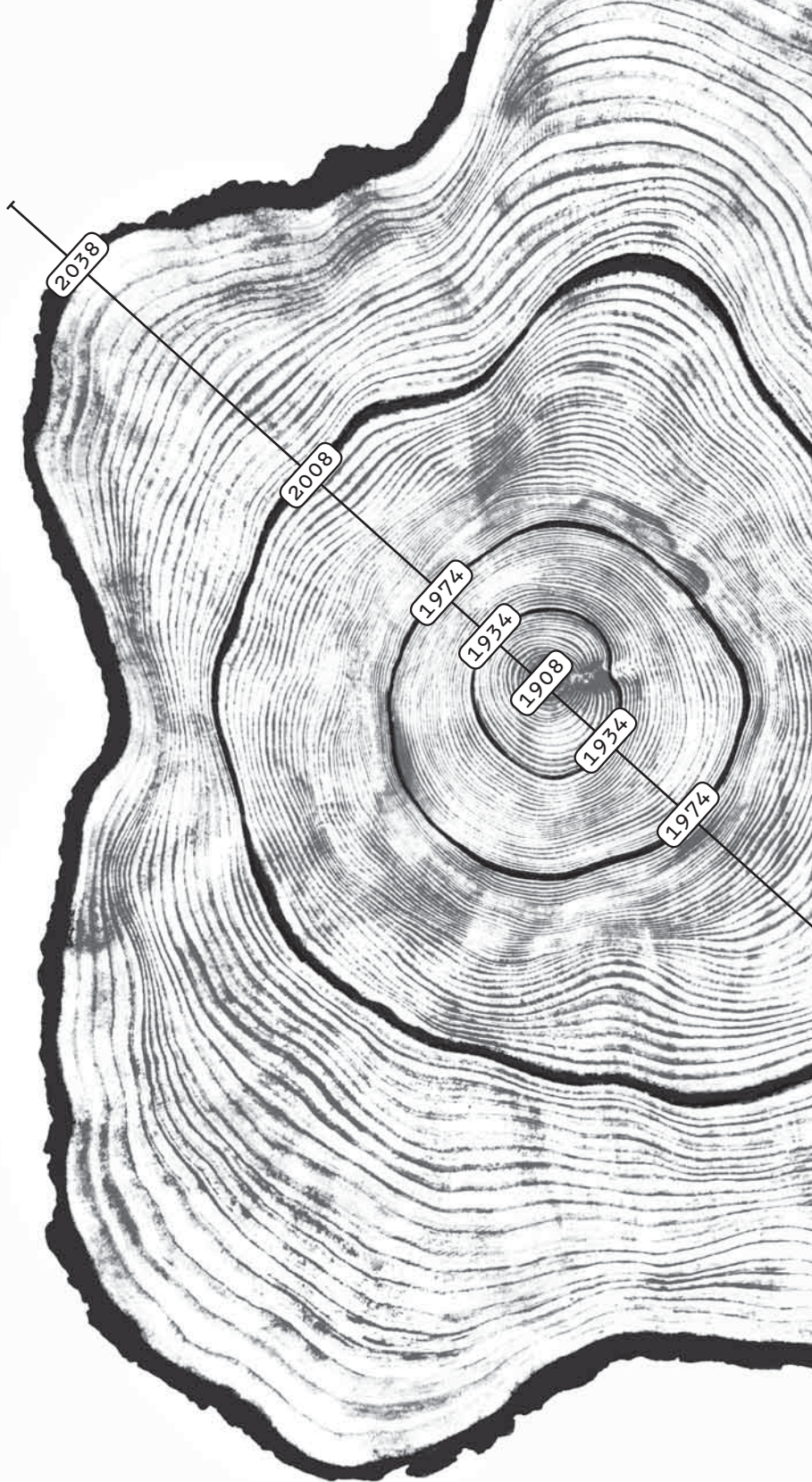
*Stromy deformujú čas, či skôr tvarujú jeho varianty –
raz zhustené a búrlivé, inokedy hladké a pokojné.*

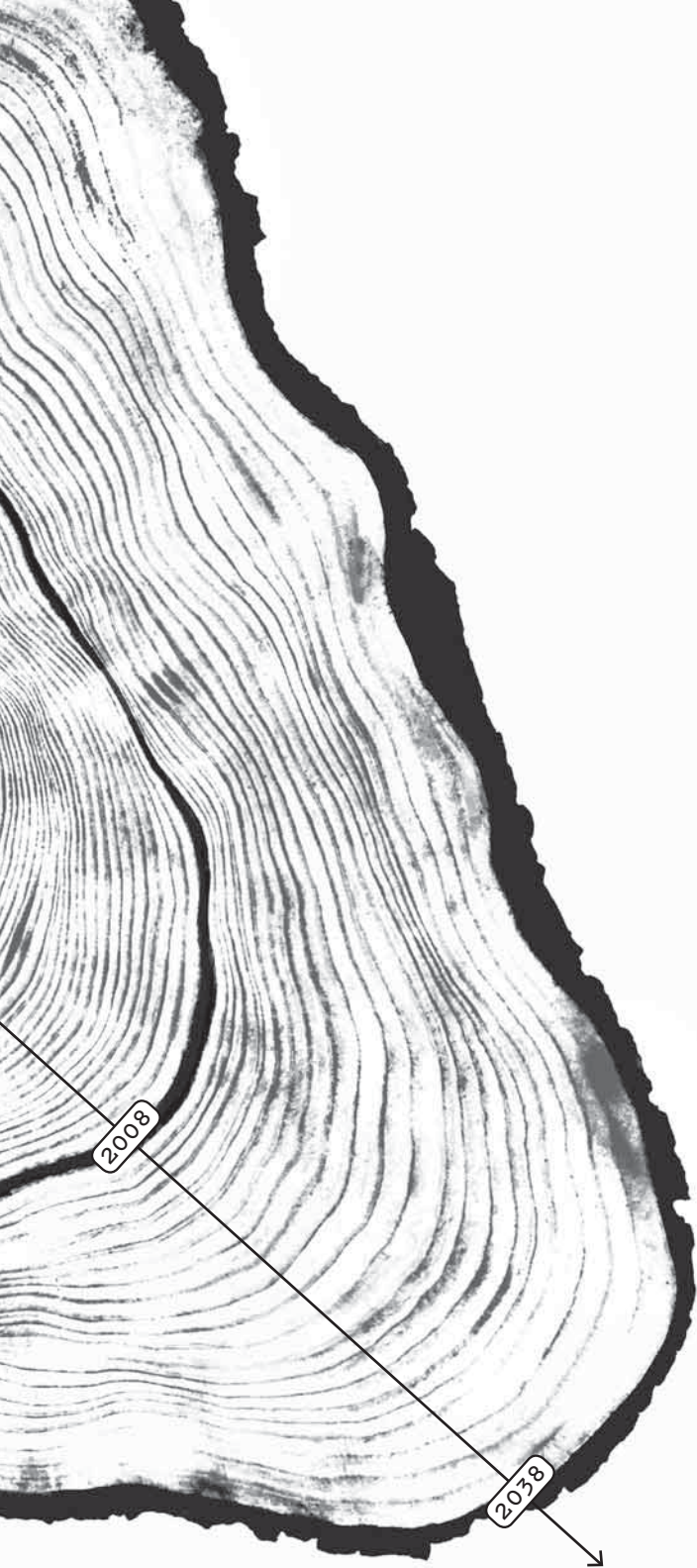
JOHN FOWLES: STROM

*Rezanie dreva má v sebe niečo vzrušujúce –
prvý raz odhalíme krásu skrytú v kmeni stromu,
čo celé stáročia čaká na to, kým jej vdýchneme druhý život.*

GEORGE NAKASHIMA: DUŠA STROMU

2008

2038

2038

LESNÁ KATEDRÁLA GREENWOOD

PRICHÁDZAJÚ PRE stromy.

Ovoniavajú ihličie. Hladkajú kôru. Ochladzujú sa v ich pokoru vzbudzujúcom tieni. Mlčky postávajú v listnatých svätostánkoch a modlia sa k prastarým dušiam.

Do tohto luxusného lesného útočiska, na ďaleký lesnatý ostrov v Britskej Kolumbii pri pobreží Tichého oceána, prichádzajú z miest zadúšajúcich sa prachom, aby sa zmenili, načerpali energiu a znovu sa spojili s prírodou. Chcú si pripomenúť, že tlkot zeleného srdca zeme, kedysi dunivý ako hrom, ešte nestíchol a duše živých bytostí sa nepremenili na prach, že nie je neskoro a svet nie je stratený. Prichádzajú sem, do Lesnej katedrály Greenwood, aby toto hanebné klamstvo zhltli aj s navijakom, a lesná sprievodkyňa Jake Greenwoodová im ho pekne po kúskoch naservíruje.

BOŽÍ PROSTREDNÍK

PRVÉ SLNEČNÉ LÚČE sa predrali cez koruny stromov a Jake privítala ran-
nú skupinu Pútnikov na východiskovej čistine. Dnes ich prevedie vežo-
vitým lesom vysokánskych duglasiek a červených cédrov, okolo žulových
balvanov porastených sviežim zeleným machovým kobercom až do pra-
lesa, kde zažijú duševné obrodenie. Podľa predpovede počasia malo pršať,
a tak si Pútnici obliekli erárne vetrovky Leafskin z lesklej a vzdušnej no-
vej náhrady goratexovej membrány, vyrobené tak, aby podobne ako listy
rastlín neprepustili ani kvapku vody. Jake si ju obliekala iba zriedka, hoci
Katedrála jej jeden kus poskytla tiež; bála sa o firemný majetok – tak či
tak už trčala po uši v dlžobách aj bez zháňania drahej náhrady za vetrov-
ku. Dnes však oľutovala, že neurobila výnimku, a vo vytrvalom mrholení,
ktoré sa spustilo, len čo sa vydali na cestu, sa vliekla lesom.

Po prehýrenej noci jej pri každom kroku v skaramelizovanom mozgu
bolestivo búšilo, aj keď ráno pred nástupom do práce vliala do seba litre
čiernej kávy. A tak po príchode na prvú čistinu v pralese spustila svoju
úvodnú reč, hoci sa vôbec necítila na rozprávanie pred ľuďmi.

„Vitajte v tlúčom srdci Lesnej katedrály Greenwood,“ prehovorila na-
hlas naučeným tónom. „Nachádzate sa na päťdesiatich siedmich štvorco-
vých kilometroch posledného pralesa na zemi.“ Pútnici okamžite vytiah-
li mobily a horúčkovo ťukali do displejov. Jake nikdy nevedela, či si jej
slová overujú, alebo iba odosielajú uvzdychané obdivné výkriky, alebo sa
venujú niečomu celkom inému.

„Tieto stromy slúžia ako obrovské filtre vzduchu,“ pokračovala. „Ihličie
zachytáva častice prachu, uhlíkovdika a iných toxických látok a do vzdu-
chu vypúšťa čistý kyslík obohatený o fytoncídy, čiže chemické látky, kto-
ré podľa vedeckých zistení znižujú krvný tlak a spomaľujú srdcovú frek-
venciu. Na výrobu dennej dávky kyslíka pre dospelého človeka stačí len

jedna takáto dospelá duglaska.“ Pútnici ako na povel začali nakrúcať vi-deá, ako zhlboka dýchajú.

Jake síce smela rozprávať o divokých piesočných búrkach, no podľa fi-remnej politiky Katedrály mala zakázané hovoriť o ich príčine – o Veľ- kom suchu, o vlne hubového ochorenia a pustošivého hmyzu, ktorá sa privalila pred desiatimi rokmi a ničila jeden hektár svetového lesného po- rastu za druhým. Pútnici pricestovali do Katedrály za oddychom, aby na tú pohromu zabudli, a jej prácou bolo (Jake si pritom dobre uvedomova- la momentálny nedostatok pracovných miest) postarať sa o to.

Po úvode odvieďla Pútnikov niekoľko kilometrov na západ do lesa zo skutočných prastarých obrov s kmeňmi širšími než stredne veľký osobný automobil. Tie vysoké a majestátne stromy vyzerali priam neskutočne – ako filmové kulisy či nejaké veľkolepé pamätníky. Pútnici sa pri nich zhovára- li tlmene, dôstojne. V oficiálnych stanovách Holtcorpu sa o lese písalo ako o *Katedrále* a o jej návštevníkoch ako o *Pútnikoch*. Podľa Knuta – služobne najstaršieho sprievodcu na ostrove a Jakeinho najbližšieho priateľa – to sú- viselo s tým, že les slúžil ľuďom ako prvý (a dnes možno aj posledný) chrám. Kedysi dávno, keď cestovanie lietadlom nezehlto celý váš ročný zárobok, Jake počas výmenného študijného pobytu navštívila Rím a na každom kroku vi- dela vetvičkové ozdoby, vrúbkované stĺpy a arkády, kupolu mešity s listovým vzorom, veže opátstva čnejúce do výšav, rebrovitú klenbu katedrály... Kto- ré vierovyznanie pri stavbe svojich svätostánkov nehládalo inšpiráciu v lese?

Niekoľko Pútnikov práve nanajvýš vážne, bez hanby dlho objímalo stromy. V ich informačných balíčkoch stálo, aby k stromom nechodili prí- liš blízko, lebo svojou váhou stláčajú pôdu a korene potom nasajú menej vody. No Jake ich nenapomenula, pozerala, ako sa túlia k stromom, ako sa s nimi fotografujú a sčasti silene, sčasti naozaj vďačne – ťažko povedať v akom pomere – horlivo vdychujú vzduch nasýtený chlorofylom. Čosko- ro ju zasypú hlúpyimi technickými otázkami. „Koľko zhruba *váži* takáto ve- cička?“ spýtal sa nízky muž so stredozápadným prízvukom. „Toto mi pri- pomína detstvo,“ zaspomínala si pri hladení machom obrasteného cédra investičná bankárka po päťdesiatke.

Zdalo sa, že tá zelená veľkoleposť zapôsobila na väčšinu skupiny a iba niekoľkých sa vôbec nedotkla, tí Jake pripadali stratení. Videla, ako nízky

muž zo Stredozápadu priložil dľaň na kmeň duglasky, zahľadel sa hore na jej zelený baldachýn a pokúšal sa precítiť úžas. Priam cítila jeho sklamanie. On aj všetci ostatní sa už čoskoro utiahnu do sveta svojich mobilov, aby sa trochu rozptýlili. Tak vyzeral očakávaný scenár. Pútnici Katedrále zaplatili poriadne mastné vstupné, podstúpili všetky poníženia spojené s cestovaním po Veľkom suchu, no zakaždým sa medzi nimi našli aj takí, ktorých prevalcovali priveľké očakávania z toho, ako uvoľnene by sa teraz *mali* cítiť, a sklamanie, že napriek vysokej cene sa im to nepodarilo.

Pripadali jej smiešni, zároveň ich však aj ľutovala. Vari tu aj ona neostala z rovnakého dôvodu? Aby od stromov získala niečo vzácne a trvácne, nadýchala sa čistého vzduchu a necítila sa tak beznádejne? Pútnici žili na pevnine v honosných vežiach s kontrolovaným ovzduším, ktoré ich chránilo pred pľúcnou trhavicou (novým druhom tuberkulózy, čo sa šíril z chudobných štvrtí zapadaných prachom a ktorý pomenovali podľa silného kašľa, keď postihnutým – predovšetkým deťom – roztrhlo hrudný kôš), a predsa stále prichádzali do Katedrály po to neopísateľné, čo im v živote chýbalo. Čítali článok o liečivých účinkoch *šinrin’joku*, čo po japonsky znamená lesný kúpeľ. Vypočuli si podcast o tom, ako niekoľko hodín strávených v lese strojnásobí kreativitu človeka. A tak sa sem prišli uzdraviť, aj keď len dočasne, a keby sa Jake netopila v dlžobách a nevybrala si taký žalostne finančne neperspektívny odbor ako botanika, ochotne by sa k nim pripojila.

V dialke si všimla strážnu hliadku, motala sa medzi cédrami, a preto Pútnikov opatrne odviedla k piknikovému miestu „Luxusný drevorubačský tábor“, kde ich čakal obed od kuchára s Michelinskou hviezdou. Dnes pripravil domáce hotdogy s kuriatkovým dresingom a ako dezert plnený biosendvič z grahamových sušienok. Keď pozorovala Pútnikov, ako si fotografujú jedlo, všimla si, že jeden z nich (pán s veľkými slnečnými okuliarmi a so staromódnu čiapkou stiahnutou do čela) si sadol trocha bokom. Zaručene nejaký zazobanec, pravdepodobne manažér z Holtcorpu alebo herec; Jake by ho bezpochyby spoznala posledná. Nemohla si do svojej chatky kúpiť počítač – pri splácaní úrokov zo študentskej pôžičky jej neostali peniaze na zavedenie internetu –, a tak len zriedka spoznala slávnych návštevníkov rezervácie. Tak či onak, skutočné celebrity

sa dali rozpoznať podľa svojej trblietavej aury a na rozdiel od obyčajných ľudí ako ona vzbudzovali dojem väčšej odtrhnutosti od sveta.

Po obede odviedla Pútnikov k veľkolepému záveru celej prehliadky – k najkrajšiemu vyhladkovému miestu na ostrove, kde ich ohúrila vlastným poetickým výstupom, ktorý sa pred rokmi naučila naspamäť: „Mnohé stromy v Katedrále sú staré vyše tisícdivsto rokov. Sú staršie než naše rodiny, než naše priezviská. Staršie ako naše vládne systémy, dokonca aj ako niektoré mytológie a ideológie... Ako napríklad tento,“ dodala a potľapkala po hrubej kôre najvyššej duglasky na ostrove, po majestátnom kuse, ktorý s Knutom tajne pomenovali Boží prostredník. „Tento vyše sedemdesiatšesť metrový obor mal štyridsaťpäť metrov, keď si Shakespeare sadol za stôl, namočil brko do atramentu a začal písať *Hamleta*.“ Odmlčala sa a pozorovala, ako medzi Pútnikmi zavládla priam obradná vážnosť. Áno, prehánala, no v boľavej hlave sa jej vyjasnievalo a jej výrečnosť gradovala. A keď dychtivo pokračovala, chcela, aby sa aj Pútnici nadchli zázrakom stvorenia. „Kmeň tohto stromu s každým rokom hrubol, minuloročný letokruh každý rok obopol nový prstenec miazgového pletiva. Ihličnatú korunu mu teda podopiera tisícdivsto vrstiev takzvaného jadrového dreva.“

Počas jej záverečnej reči sa vzadu v skupine zdvihla ruka s ťažkými, ovisajúcimi rolexkami. „Zaujímá vás niečo? Len sa pokojne spýtajte,“ posmelila muža Jake.

„Aká je podľa vás *cena* takéhoto stromu?“ Celebrita si ukazovákompalcom podoprela bradu. „Jedného... aspoň približne.“

Za normálnych okolností by sa z takej nemiestnej kapitalistickej otázky nejako vykrútila. No teraz ju pobavila, keďže ju položil práve chlap s chrupom bielym ako perly a rovným ako vojenský šík.

„To si netrúfam odhadnúť, pane,“ odvetila vážne. „Tieto stromy spadajú pod holtcorpové smernice o prísne chránených...“

„Povedzte sumu,“ nástojil muž.

Ako sprievodkyňu Jake ustavične upozorňovali, aby s Pútnikmi neudržiavala prídlhý očný kontakt a neovplyvňovala tak ich obrodné predstavy. Tentoraz sa však trúfalo zahľadela do zelených hlbín mužových slnečných okuliarov. „To závisí od rôznych faktorov,“ povedala.

„Například?“

„Například od toho, kto ho chce kúpiť. Má ešte niekto nejakú otázku?“

„Nechcete sa odfotiť?“ opýtal sa muž, keď sa chystali na návrat. Vyznelo to, akoby jej ponúkal niečo drahocenné. Jake prikývla, a tak sa postavil vedľa nej priamo pred Boží prostredník, natočil ruku s mobilom a sklonil hlavu nabok, do záberu. Nemal ani potuchy, že toto ponižujúce pózovanie každému sprievodcovi prikazuje zmluva – podľa Jake to bezpochyby patrilo k najneobľúbenejšej časti jej práce. Už len tá predstava samej seba na záplave obrázkov z deviatich rokov jej sprievodcovskej kariéry... ako komparzistka s pokojným úsmevom, ktorá sa mihla v oslnivých životoch ostatných svetobežníkov.

„Ako sa voláte?“ spýtal sa jej muž, keď neskôr ťukal do displeja. „Označím vás na fotke.“

Odpovedala mu iba preto, lebo sa jej pýtal.

Muž prekvapene vytiahol obočie až nad okuliare. „Ste rodina?“ začuoval sa a zakrúžil prstom, akoby vravel: *S týmto tu?*

Pokrútila hlavou. „Nikto z mojej rodiny už nežije,“ dodala. „A keby niekto aj žil, nebol by to práve ten typ, čo vlastní ostrov.“

„Prepáčte,“ zarazene sa ospravedlnil muž.

„To je v poriadku,“ nasilu sa usmiala Jake. „Už by sme sa mali vrátiť.“

Keď skupina znovu zamierila na chodník, Jake si všimla, že niektorým starým jedlám hore v korunách na východnej strane miestami zhnedlo ihličie. Zvláštno, najmä na toto ročné obdobie. Predčasne vyhlásila prestávku na občerstvenie, kúsok sa vrátila pomedzi voskové kríky gaultérií a obzrela si koruny stromov. Pútnici čakali na chodníku, podupkávali vibrámkami, nevedeli sa dočkať súkromného luxusu svojich víl na solárny pohon, potajme napojených na elektrickú sieť, lebo tamojší prales prepúšťal len toľko svetla, aby ste si buď opiekli dva chleby v hriankovači, alebo nabili telefón, a nie oboje naraz.

Pri pozornejšom skúmaní Jake objavila dve jedle vedľa Božieho prostredníka, ktorých ihličie chytilo chorobný hrdzavý nádych. Všimla si, že na niektorých miestach dolu pri zemi im zmäkla hrubá betónovosivá kôra. Tá plní rovnakú funkciu ako ľudská pokožka: chráni pred škodcami a vyživuje. Z hľadiska životnosti stromu neveští jej oslabenie nič

dobré. Jake si skúmavo obzrela zmäknuté tkanivo a srdce jej v hrudi búšilo, akoby zvedavo, vystrašene, ľútostivo a zároveň s odporom hľadela z okna auta na dopravnú nehodu na kraji cesty, no kôra vyzerala neporušená, bez známok poškodenia hmyzom či hubami. Ako-tak upokoje-ná sa naposledy obzrela na stromy a potom sa rozbehla k netrpezlivým Pútnikom.

Neskôr radšej vynechala svoj zvyčajný príspevok o význame prímorských oblastí pre zavlažovanie lesa, aby cestou späť k vilám získala trochu času na premýšľanie. *Sú len dve*, uistovala sa v duchu. Na kôre nevidela ani chrobáky, ani pleseň, zem okolo vyzerala vlhká a vzdušná, možno tie dva stromy predstavujú iba nejakú anomáliu. Nikdy predtým si na ostrove nevšimla choré stromy.

Jake ako dendrologička (botanička špecializujúca sa na dreviny) vedela, že mnohé druhy drevín vymreli dávno pred Veľkým suchom – gaštan americký v roku 1900, holandský brest v šesťdesiatych rokoch minulého storočia a jaseň štíhly v roku 2000. Hmyz, huby, rakovina, sneť a hrdza – stromy majú veľa nepriateľov, nájdu sa medzi nimi obávaní hmyzí škodcovia ako krasoň jaseňový, fúzač ázijský a huba čiašočka bledá. Veľké sucho však nespôsobil jeden konkrétny druh; väčšina vedcov (vrátane Jake) ho pripisovala rýchlym klimatickým zmenám. Stromy sa nestihli prispôbiť a to oslabilo ich obranyschopnosť. Niekde určite naďalej prebiehali oficiálne výskumy, ibaže po rozmachu ekonacionalizmu a zániku slobodného internetu sa vedci prestali o svoje objavy deliť s verejnosťou. Jake sa domnievala, že mikroklima ostrova sa nejakým spôsobom reguluje sama a vďaka tomu ešte vždy pôsobí priaznivo na stromy.

Žeby sa to, čo doteraz Katedrálu ochraňovalo, odrazu zmenilo a prestalo chrániť stromy pred baktériami a škodcami? Prečo by Veľké sucho udrelo práve teraz, po takom dlhom čase? Určite to súvisí s nejakými abiotickými a nezhubnými faktormi, upokojovala sa v duchu Jake. S nedostatkom dusíka alebo úpalom. S vysychaním. Možno tie dve jedle jednoducho zostarli a po tom, čo vedľa seba žili tisíc rokov, navzájom si cez podhubie posielali živiny a zhovárali sa prostredníctvom vonných výlučkov, sa rozhodli, že odídu naraz ako manželia, ktorí po päťdesiatich rokoch spolužitia zomrú jeden po druhom.

Teraz by mi dobre padlo zapit' červa, povedala si Jake neskôr, po skončení poslednej prehliadky, cestou do jedálenskej jurty pre zamestnancov. Alkohol by ju však mohol naviesť na to, aby sa so svojím objavom zverila Knutovi. V oblasti botaniky mal ohromné znalosti, ibaže Jake si nebola istá, či by jej pomohol s analýzou ochorenia stromov (so zaznamenávaním zrážok, zbieraním pôdy a výskumných vzoriek tkaniva) a či by skôr nepodnikol nejaké drastickejšie kroky. Knut bol brilantný mozog, ibaže občas sa rozbesnil do nepríčetnosti – Jake to pripisovala jeho prehnanému ekoromantizmu a obávala sa, že priveľa sklamaní z reality by ten chudák možno ani neunesol.

Strážnici už hliadkujú aj v pralese priamo pred očami Pútnikov, teda aj kompetentní sú v pohotovosti. Keby sa ľudia z vedenia dozvedeli o zhnednutom ihličí, mohli by vyviešť nejakú hlúposť, napríklad celý ostrov postriekať netestovanými fungicídmi alebo premiestniť letovisko do iných zvyškov pralesného porastu (aj keď väčšina takýchto lesov sa zachovala v Kanade, zopár fliáčikov ostalo aj v Rusku, Brazílii a Tasmánii, poväčšine na malých ostrovčekoch), aby zabránili ďalším finančným stratám.

Jake sa preto rozhodla, že o stromoch zatiaľ nikomu nepovie. Strážne hliadky sú súkromné vojenské oddiely bez odborného vzdelania a zhnednuté ihličie si určite nevšimnú. Ba bolo málo pravdepodobné, že ho uvidia ostatní sprievodcovia, lebo každému z nich pridelili inú trasu a jedine Jakeina vedie popri východnej strane Božieho prostredníka. A hoci sa Knut vo voľnom čase rád prechádzal v pralese a mohol by poškodenie jedlí zbadať, pri svojom slabom zraku tak vysoko nedovidí. Navyše, zmäknutú kôru na strome neobjavíte len tak ľahko, iba keby ste ju vyslovene hľadali.

Ostáva jej teda dosť času. Napriek tomu dúfala, že nie je neskoro.

KNUT

„ZDÁ SA MI NAOZAJ odporné sploštiť vrchol majestátnosti prírody na obyčajnú *terapeutickú kulisu* pre bohatých. Tebe nie, Jake?“ S príchodom sprievodcov nováčikov sa Knut ako vždy dostával do švungu. O svoj neoficiálny názor sa s nimi podelí neskôr pri obede v jedálenskej jurte, s nohami vyloženými na stole vedľa obedov, ktoré si ohriali v mikrovlnke.

„Aspoňže to tu už nevyrubujeme,“ strojene odrapkala Jake. Inokedy by sa s radosťou zhostila svojej roly v kolegovom divadielku, no dnes by najradšej hovorila o niečom celkom inom. Strážnici sa zvyčajne zameriavajú na pobrežie – odháňajú zlodejskú čvargu z pevniny, ktorá z času na čas útočí sa potravinové sklady Katedrály. Lenže v poslednom čase ich Jake videla častejšie hliadkovať priamo v Katedrále, dokonca čoraz pozornejšie sledia okolo zamestnancov. Keby sa obšmietali niekde nablízku, celkom určite by počuli Knutove rúhačské reči. Raz ho už za kritizovanie Katedrály varovali, a keď ho prichytia znovu, vyženu ho z ostrova a potom sa bude spolu s ostatným plebsom dusiť v jedovatom prachu.

„Prečo im radšej neporozprávaš, ako John Muir presvedčil americkú vládu, aby vybudovala sieť národných parkov?“ Usilovala sa zmeniť tému zmienkou o kolegovom obľúbenom vzore.

Knut však soptil ďalej, a tak Jake zamierila ku chladničke a namiesto dusených zemiakov poliatych smotanou si radšej vybrala zemiaky s kvakou – mliečne produkty jej totiž v bruchu spôsobovali hotovú búrku –, otvorila plastový obal a obed vložila do mikrovlnky. Počas čakania na jedlo znovu pohľadom skontrolovala tenké plastové okienka na stane – po strážnikoch nikde ani stopy. Potom si obzrela ôsmich nováčikov. Vek: zhruba dvadsaťpäť, dôveryhodné tituly z botaniky alebo environmentalistiky z niektorej súkromnej elitnej vysokej školy, určite v živote nevdychli ani zrnko prachu. Väčšina z nich v Katedrále odpracuje niekoľko rokov „na zaučenie“ a po-

tom niekde inde urobia kariéru. Prídu ich navštíviť bohatí rodičia, za letný pohľad na svoje ratolesti v peknej sprievodcovskej uniforme Katedrále vysolia šialené vstupné, a počas výletu budú vykrikovať a tieskať. Pre Jake naďalej zostávalo záhadou, prečo s týmito úžasnými nadľuďmi zamestnávajú ju s jej pochybným diplomom („Univerzita v *Utrechte*?“ zakaždým sa ohromene pýtali. „Radšej sa napite, aby vám z toho nezabehlo.“), pritom im platia tak málo, že aj ona by z toho sotva vyžila.

„Uvedomuje si niekto z vás tú *neopísateľnú iróniu*, že sa sem chodia duchovne obrodiť manažérske špičky a slávne osobnosti,“ rozkrikoval sa Knut, „aby sa potom plní sily vrátili k životu, ktorý priamo či nepriamo spôsobuje prehrievanie planéty, a vlastne odsudzujú na smrť také zázraky prírody ako tieto posvätné stromy, ktoré údajne majú v úcte?“

Kým Jake v mikrovlnke za chrbtom bublalo jedlo, pozorovala nováčikov, ako sa dívajú na Knuta – muža na prahu šesťdesiatky, so šedivými fúzmi a večne opálenou zvráskavenou pokožkou, hoci už celé roky nevyliezol spod listnatého baldachýnu Katedrály – s obozretným záujmom, ako keď sa pozeráte na televízneho hlásateľa, z ktorého sa neskôr vyklúje gauner. Knut bol však v Katedrále široko-ďaleko najskúsenejší sprievodca, dostával najlepšie hodnotenia, a preto sa ho riaditeľ Davidoff zdráhal vyhodiť. Knutove hodnotenia na internete z neho napriek nemiestnemu správaniu dávno urobili legendu, zakaždým totiž dosiahol 4,9 z celkovo 5 lístkov. Jake však už zažila, ako z Katedrály vyrazili veľa sprievodcov a iných zamestnancov za oveľa menšie priestupky, napríklad za sťažnosti na ohrievané jedlo pre zamestnancov alebo za zmienku o Veľkom suchu.

„Zatiaľ sa predsa nedokázalo spojenie medzi Veľkým suchom a klimatickými zmenami z uhlíkových emisií,“ namietla spomedzi nováčikov mladá čiernovláska. *Skvelé*, pomyslela si Jake, *teraz donútil o Veľkom suchu hovoriť ich. Ani sa nestihneme naobedovať a posadia nás do zásobovacieho člna na pevninu.*

„Väčšine húb prospieva teplo, však?“ opýtal sa pichľavo Knut dievčiny, ktorá mu pokojne mohla byť vnučkou.

Neochotne prikývla. „Väčšine áno,“ zamumlala, váhala, či si z nej nevystrelí.

„Tak ako hmyzu, však?“

Dievča znovu súhlasne pokývalo hlavou.

Knut sa teatrálne uklonil. „Pokojne to považujme za dôkaz,“ zaške-
ril sa.

„My vedci sme príliš bezvýznamní, aby sme pochopili zázraky vesmí-
ru!“ priam fatalisticky vyhlásila Jake a odniesla si svoje horúce a načisto ne-
chutné jedlo k stolu. „Môžeme už, prosím, zavrieť zobáky a naobedovať sa?“

Knut opäť Jake odignoroval a tentoraz sa zameral na iného nováčika,
mladého muža s menovkou *Torey* a s pôsobivou plavou hrivou. „No tak
mi vysvetli, ako od ľudí pýtať horibilné sumy, a pritom zabrániť tomu,
aby niečo duchovné pôsobilo *lacno*.“

Torey pokrčil plecami a neisto sa usmial, hľadajúc pomoc u svo-
jich kolegov.

„Angličania tomu hovoria *simony*, svätokupectvo, predávanie duchov-
ných hodnôt,“ vysvetlil mu Knut, navidomoči spokojný sám so sebou.
„A my, priatelia, sme tunajší nehanební priekupníci. John Muir by nás
za svojich čias vyhnal zo svojho chrámu!“

Knut už nováčikov stihol oboznámiť s tým, že pochádza z Nemecka,
z Pforzheimu, mestečka na okraji Čierneho lesa. Jeho predkovia pomáha-
li kľčovať lesy a splavovali drevo po Rýne do Holandska, kde z neho vyrá-
bali lodné stožiare. Neskôr však vysadili mnoho nových stromov a zalo-
žili jednu z prvých prírodných rezervácií v Európe. Vo voľnom čase čítal
Linného v origináli a voči Johnovi Muirovi, prvému Európanovi, ktorý
opísal duglasky na pobreží Tichého oceána, prechovával priam posvätnú
úctu. „A na rozdiel od väčšiny z vás,“ zdôraznil, „som do Kanady prišiel
pred Veľkým suchom. Láskavo si to zapíšte za uši.“

„Aspoň robíme to, čo nás baví,“ smelo a úprimne namietol Torey.

„Áno, priatelia,“ uznanlivo prikývol Knut a kamarátsky potľapkal mlá-
denca po pleci, „všetci ekologickí bojovníci a milovníci lesa končia svo-
je poslanie v Lesnej katedrále Greenwood, kde sa venujú tomu, čo majú
radi.“ Rukou naznačil kríž a potom konečne zmlkol a odhryzol si zo za-
baleného koláča.

Zvyšok obeda prebehol v tichosti a našťastie sa zaobišiel bez návšte-
vy strážnikov. Jake bola na rade s čistením chladničky a v jedálni ešte zo-
stala aj po odchode kolegov.